

Հայաստանի եւ քրդերի ապագան, Թուրքիայի զարգացման հեռանկարը

<<Հայրենիքն այն է, որ ոչ թե կորչում,
այլ ընդամենը հափշտակվում է>>:
Պարույր Մեակ
(<<Եռաձայն պատարագ>>, 1965 թ.)

Հայաստանի ապագան Հայկական Հարցի վերջնական եւ ամբողջական կարգավորման, այդ թվում, առաջին հերթին, Հայաստանի տարածքային ամբողջականության վերականգման մեջ է: Քրդերի ապագան Քրդական Հարցի վերջնական կարգավորման, քուրդ ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի իրականացման մեջ է: Ժամանակակից Թուրքիայի ապագան, որպես եւրոպական քաղաքակրթության ապագա հնարավոր մաս, ուղղակիորեն կապված է վերոնշյալ երկու խնդիրների վերջնական կարգավորման հետ: Թուրքիայի Հանրապետության համար Հայաստանի տարածքային ամբողջականության վերականգման եւ քրդերի ինքնորոշման իրավունքի իրականացման գործընթացներն անկասելի են, որոնք անկասկած բերելու են քաղաքակրթական հանգուցալուծման՝ ի օգուտ տարածաշրջանում ապրող ազգերի եւ ժողովուրդների:

Թուրք հեղինակ Մեհմեդ Շեյքեթ Էյզինը «Հարցն այդքան հեշտ եւ մատչելի չէ» հրապարակման միջոցով (1) իրականում Թուրքիայի զարգացման հնարավորությունը խոչընդոտելու, կասեցնելու ու կանխելու ծրագիր է առաջարկում, երբ փորձում է մի բանաձեւի միջոցով քրդական ազատագրական պայքարը ներկայացնել որպես հայկական, հայկական եւ քրդական ազատագրական շարժումները հակադրել իրար եւ դրանով փորձել հետաձգել Հայկական Հարցի եւ Քրդական Հարցի կարգավորման գործընթացը, իբրեւ թե՛ ի հոգուտ Թուրքիայի Հանրապետության:

Հոդվածագիրը գրում է.

<<PKK-ն դրսից քրդական շարժման պես է երեւում, սակայն այն իրականում գաղտնի հայկական շարժում է, որն ուզում է Անատոլիան կրկին քրիստոնյաների հայրենիք դարձել եւ մեծ Հայաստանի երազանքն իրականացնել: Այս գործի հետեւում են սիոնիզմը, իմպերիալիզմը եւ խորքային ուժերը: Հայերը Թուրքիայից պահանջում են այսօրվա Հայաստանի 4 կամ 5 անգամ ավելի մեծ հող: Այսինքն, PKK-ին չի լինի վերացնել, եթե փորձեն վերացնել, կվերացնեն այդ փորձն անողին>>,

եւ ապա եզրակացնում.

<<Եվրամիությունը, ԱՄՆ-ը, Սիոնիզմը, խաչակիրները եւ իմպերիալիստները մտադրվել են Թուրքիան պառակտել: Եւ մինչեւ նրանց պլանները չխառնենք, խաղը չենք հաղթի>>:

Հանրապետական Թուրքիան իր ստեղծման պահից որոշակի զարգացում է ապրել, որովհետեւ 1920-ականներին քեմալականները պետության զարգացման համար ընտրել են տնտեսական - քաղաքական զարգացման գերմանական մոդելը: Չարգացման այդ հնարավորությունը այսօր էլ պահպանվում են, բայց այդ մոդելը այլեւս չի կարող ինքնաբավ աշխատել ու զարգանալ, որովհետեւ անմիջականորեն առնչվում է թուրքական պետության մեջ ժողովրդավարական գործընթացների զարգացումների հետ: Իսկ

ժողովրդավարական գործընթացները չեն կարող զարգանալ, որովհետեւ երկրում առկա է մի քանի հարյուրամյակ պարբերաբար չկարգավորված Հայկական Հարցը եւ նրա կողքին վերջին մի քանի տասնամյակներին առաջ եկած Քրդական Հարցը:

Ստացվում է Թուրքիայի Հանրապետությունը, նույնիսկ երկկողմանի ուժգին ցանկության դեպքում, չի կարող մաս կազմել ոչ եւրոպական ինտեգրման գործընթացներին եւ ոչ էլ եւրասիական, որովհետեւ երկու դեպքում էլ վճռական դերակատարություն են ձեռք բերելու չկարգավորված վերոնշյալ երկու հարցերը: Այնպես որ, այդ երկու խնդիրները շրջանցելու, հաղթահարելու եւ ի վերջո <<հաղթելու>> ծրագիրը, որ առաջարկում է հեղինակը, Թուրքիայի իրական զարգացումը խոչընդոտելու մի ծրագիր է: Մենք արդեն նշել ենք, որ Ֆրանսիայի Սահմանադրական դատարանը ճիշտ նույն կերպ վարվեց, երբ խոչընդոտեց Հայերի ցեղասպանության ժխտողականության քրեականացման օրինագծի հաստատումը Ֆրանսիայի Սենատում, դրանով խոչընդոտելով Թուրքիայի զարգացման եւս մեկ հնարավորություն:

Քաղաքակրթական զարգացմանը այլընտրանք չկա:

Այդպես է եւ՝ Հայաստանի, եւ՝ քրդերի, եւ՝ Թուրքիայի պարագային: Որքան շուտ ընդդիմացող կողմերը հասկանան եւ ընկալեն թնջուկի բուն էությունը, այդքան քիչ կտառապեն տարածաշրջանում ապրող բոլոր ժողովուրդները:

Տիգրան Փաշաբեգյան
Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարության Վարչապետ

09.02.2013 թ.

1. Տես, Թուրք ազգայնական լրագրողը՝ Օջալանի հայ լինելու մասին, Մեհմեդ Շեքեր Էյզին, «Հարցն այդքան հեշտ եւ մատչելի չէ», News.am, Փետրվար 09, 2013 | 00:04:

Արեւմտյան Հայաստանի Եւրոպային Խորհուրդ
stat.gov.wa@haybachdban.org